

Кульчій Інна Миколаївна,
кандидатка юридичних наук, доцент,
асистентка кафедри земельного
та аграрного права, Національний юридичний
університет імені Ярослава Мудрого,
Україна, м. Харків
e-mail: innakulchii@gmail.com
ORCID 0000-0002-2012-4794

doi: 10.21564/2414–990x.149.200728
УДК 349.42

ПРАВОВІ ВИКЛИКИ ДЕРЖАВНОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Досліджено поняття державної аграрної політики в умовах євроінтеграції, під яким запропоновано розуміти комплекс правових, організаційних, економічних заходів, що здійснюються органами державної влади та місцевого самоврядування у аграрній сфері, які спрямовані на підвищення ефективності функціонування аграрного сектору економіки, розв'язання соціальних проблем сільського населення та забезпечення сталого розвитку сільських територій з урахуванням євроінтеграційних процесів. Проаналізовано законодавство, яке визначає державну аграрну політику в умовах євроінтеграції. З'ясовано, що за відсутності механізмів реалізації більшість нормативно-правових актів мають виключно декларативний характер. Запропоновано шляхи удосконалення законодавства у цій сфері.

Ключові слова: державна аграрна політика; євроінтеграція; аграрне законодавство; сталий розвиток; сільські території.

Кульчий И. Н., кандидат юридических наук, доцент, ассистент кафедры земельного и аграрного права, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина, г. Харьков.

e-mail: innakulchii@gmail.com ; ORCID 0000-0002-2012-4794

Правовые вызовы государственной аграрной политики Украины в условиях евроинтеграции

Устанавливается понятие государственной аграрной политики в условиях евроинтеграции, под которым предлагается понимать комплекс правовых, организационных, экономических мер, осуществляемых органами государственной власти и местного самоуправления в аграрной сфере, которые направлены на повышение эффективности функционирования аграрного сектора экономики, решение социальных проблем сельского населения и обеспечение устойчивого развития сельских территорий с учетом евроинтеграционных процессов. Анализируется законодательство, которое определяет государственную аграрную политику в условиях евроинтеграции. Сделан вывод о большом количестве нормативно-правовых актов, которые имеют исключительно декларативный характер, поскольку отсутствуют механизмы их реализации. Предлагаются способы усовершенствования законодательства в этой сфере.

Ключевые слова: государственная аграрная политика; евроинтеграция; аграрное законодательство; устойчивое развитие; сельские территории.

Вступ. Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС стало значним поштовхом для розвитку торгівельних відносин та дало можливість аграрному сектору України забезпечити 12 % ВВП і близько 40 % валютних надходжень від експорту [1].

За підсумками 2019 р. експорт продукції рослинництва зріс на 22,9 % (кукурудзи – на 61,3 %, пшениці – на 26 %, насіння ріпаку – на 30,6 %, макухи та інших твердих відходів, одержаних під час добування соняшникової олії – на 22,6 %, макухи та інших твердих відходів соєвої олії – в 2,2 рази, ячменю – на 24,5 %, сої – на 14 %, олії соєвої – на 56,3 %, олії соняшникової – на 1,9 %, тютюну та виробів з нього – на 13,6 %, а також продукції тваринництва – на 5,7 % (м'яса та субпродуктів домашньої птиці – на 15,3 %, молока згущеного – на 36,5 %, меду – на 26,4 %, яєць птиці – на 13,9 %, живої ВРХ – на 34,5 % та ін.). При цьому обсяги експорту продукції рослинництва становили 93,1 % всього експорту сільгосппродукції, а тваринницької продукції – 6,9 % [2]. Аналіз цих показників свідчить про збільшення кількості експорту сільськогосподарської продукції за рахунок поставки сировини. Разом з цим необхідно наголосити, що експорт наразі залишається недиверсифікованим та з низькою доданою вартістю.

Аналіз літературних даних і постановка задачі дослідження. Угода про асоціацію між Україною та ЄС від 27 червня 2014 р. передбачає, що сторони співпрацюють із метою сприяння розвитку сільського господарства та сільських територій, зокрема шляхом поступового зближення політик та законодавства. Із метою здійснення співробітництва Сторони підтримують поступове зближення і гармонізацію з відповідним правом та регуляторними стандартами ЄС [3]. Все це вимагає від України розроблення чітких заходів та механізмів виконання Угоди. У зв'язку з цим особливої актуальності наразі набуває аналіз державної аграрної політики в умовах євроінтеграції.

Правовими питаннями державної аграрної політики займалися такі науковці, як О. В. Білінська (O.V Bilinska), О. В. Гафурова (O. V. Hafurova), В. М. Єрмоленко (V. M. Yermolenko), В. М. Корнієнко (V. M. Korniienko), Г. С. Корнієнко (G. S. Korniienko), Т. В. Курман (T. V. Kurman), А. М. Статівка (A. M. Stativka), О. М. Туєва (O. M. Tuieva), В. Ю. Уркевич (V. Yu. Urkevych) та ін. Проте державна аграрна політика в умовах євроінтеграції не була окремим об'єктом дослідження вітчизняних науковців.

Метою статті є з'ясування поняття державної аграрної політики в умовах євроінтеграції, аналіз законодавства у цій сфері та пошук шляхів і способів його удосконалення.

Виклад основного матеріалу. Відсутність нормативного визначення поняття «державна аграрна політика» призвело до існування різних дефініцій серед науковців. Так, професор В. Ю. Уркевич під державною аграрною політи-

кою України пропонує розуміти комплекс правових, організаційних та економічних заходів, що здійснюються органами державної влади та органами місцевого самоврядування, спрямованих на підвищення ефективності функціонування аграрного сектору економіки, розв'язання соціальних проблем сільського населення з метою гарантування продовольчої безпеки держави, забезпечення комплексного і сталого розвитку сільських територій [4, с. 19–20].

О. В. Білінська державну аграрну політику розглядає як пріоритетний складник національної політики країни, що здійснюється у сфері аграрних відносин і є комплексною системою стратегічних і тактичних принципів і заходів, спрямованих на забезпечення продовольчої безпеки держави, сприятливого інноваційно-інвестиційного клімату в аграрному секторі економіки України, сталого розвитку сільських територій [5, с. 12].

На думку Т. В. Курман, державна аграрна політика – це законодавчо врегульована, стабільна, цілеспрямована діяльність органів державної влади, що охоплює комплекс правових, організаційно-управлінських, соціально-економічних, наукових, кадрових та інших заходів, спрямованих на забезпечення сталого розвитку агросфери й гарантування продовольчої безпеки держави [6, с. 19].

У свою чергу Х. Григор'єва під державною аграрною політикою пропонує розуміти комплекс взаємопов'язаних цілеспрямованих заходів уповноважених органів держави, що має на меті здійснювати стратегічний вплив та формувати певну парадигму розвитку аграрних відносин, відповідно до якої відбувається гарантування продовольчої безпеки, підтримання стабільності доходів товарних виробників сільськогосподарської продукції, охорона навколишнього природного середовища під час здійснення сільськогосподарської діяльності, соціальний розвиток села [7, с. 65].

Таким чином, аналіз наведених дефініцій свідчить про відсутність єдиного визначення державної аграрної політики, яке б відображало її євроінтеграційну спрямованість. Очевидно, що з моменту підписання Угоди про асоціацію процес євроінтеграції для України став першочерговим. Саме тому державна аграрна політика повинна базуватись на запровадженні комплексу правових, організаційних та економічних заходів, спрямованих на імплементацію Угоди про асоціацію у сфері сільського господарства та розвитку сільських територій. У цьому аспекті вбачається доцільним проаналізувати законодавство, яке визначає державну аграрну політику в умовах євроінтеграції.

Основу законодавства у сфері державної аграрної політики наразі становить *Стратегія розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року*, яку було схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) від 17 жовтня 2013 р. Метою її прийняття передбачено створення організаційно-економічних умов з метою ефективного розвитку аграрного сектору шляхом забезпечення єдності економічних, соціальних та екологічних інтересів суспільства для стабільного забезпечення населення якісною, безпечною, доступною вітчизняною сільськогосподарською продукцією та промисловістю сільськогосподарською сировиною [8]. Документ також містить: аналіз проблем

розвитку аграрного сектору економіки; стратегічні цілі та принципи; цільові орієнтири реалізації Стратегії; пріоритетні напрями досягнення стратегічних цілей.

Виконання зазначеної Стратегії передбачалось здійснити шляхом розроблення, ухвалення та виконання Державної програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 р., яка б визначала шляхи та способи виконання завдань Стратегії за кожним із пріоритетних напрямів, містила б перелік завдань і заходів, обсяги і джерела фінансування, очікувані результати (індикатори), строки та відповідальних виконавців. Проте цей документ так і не було прийнято, що свідчить про виключно декларативний характер Стратегії, адже механізми її виконання так і не було запроваджено.

Натомість розпорядженням КМУ від 30 грудня 2015 р. було схвалено *Концепцію Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2022 року*. Метою прийняття цього акта передбачено створення організаційно-економічних умов для ефективного, соціально спрямованого розвитку аграрного сектору економіки, стабільного забезпечення промисловості сільськогосподарською сировиною, а населення – високоякісною та безпечною вітчизняною сільськогосподарською продукцією, збільшення обсягів виробництва продукції з високою доданою вартістю, посилення присутності України на світовому ринку сільськогосподарської продукції та продовольства [9].

Задля реалізації Концепції на Міністерство аграрної політики та продовольства разом із заінтересованими центральними органами виконавчої влади покладено було обов'язок розробити та подати у чотиримісячний строк Кабінетові Міністрів України проєкт Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2022 р. Проте незважаючи на те, що проєкт було розроблено, Програму так і не було затверджено, що свідчить про невиконання Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2022 р. та існування ще одного декларативного документа у сфері реалізації державної аграрної політики.

Розпорядженням КМУ від 13 вересня 2017 р. схвалено *Концепцію розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018–2020 роки*, мета якої створення необхідних організаційних, правових та фінансових передумов для розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації, покращення матеріально-фінансового становища сільського населення шляхом: надання підтримки фермерським господарствам; створення нових робочих місць на селі, зокрема через стимулювання сільськогосподарської кооперації; диверсифікації діяльності фермерських господарств; створення передумов кредитування фермерських господарств за доступними кредитними ставками; збільшення рівня реальних доходів сільського населення від передачі в оренду сільськогосподарських угідь [10].

Виконання Концепції передбачалось здійснювати шляхом удосконалення державної аграрної політики, інституційного середовища, організаційно-економічного механізму, фінансового та інформаційного забезпечення і державної підтримки фермерських господарств. Окрім того, Міністерство аграрної політики

та продовольства разом із заінтересованими центральними органами виконавчої влади під час розроблення проекту закону про Державний бюджет України на відповідний рік та стратегічних програмних документів з питань розвитку агропромислового комплексу повинні враховувати положення Концепції, схваленої цим розпорядженням. Таке формулювання не забезпечує належного виконання Концепції, а ставить її у залежність від можливостей державного та місцевого бюджетів, до того ж зазначений документ є тимчасовим, що свідчить про відсутність системного підходу у сфері державної аграрної політики.

З метою створення необхідних організаційних, правових та фінансових передумов для сільського розвитку було схвалено розпорядженням КМУ від 23 вересня 2015 р. *Концепцію розвитку сільських територій*. Виконання Концепції передбачено здійснити шляхом впровадження міжсекторального підходу її реалізації, проведення реформи системи управління, удосконалення державної аграрної політики, інституційного середовища, організаційно-економічного механізму, фінансового та інформаційного забезпечення і державної підтримки розвитку сільських територій [11]. Між тим Міністерство аграрної політики та продовольства разом з Національною академією аграрних наук, заінтересованими центральними органами виконавчої влади повинні були розробити та подати у місячний строк Кабінетові Міністрів України План заходів з реалізації Концепції. Проте такий документ було затверджено розпорядженням КМУ від 19 липня 2017 р., а отже, фактично два роки Концепція мала абсолютно декларативний характер.

План заходів з реалізації Концепції розрахований до 2025 р. і передбачає заходи за такими напрямками: 1) підвищення якості життя сільського населення; 2) охорона та збереження природних ресурсів у сільській місцевості; 3) диверсифікація та розвиток сільської економіки; 4) удосконалення системи управління сільськими територіями; 5) освіта та інформаційно-консультаційне забезпечення.

Позитивним є той факт, що серед заходів передбачено забезпечення реалізації положень Угоди про асоціацію, приведення законодавства у сфері сільського господарства у відповідність із стандартами ЄС шляхом імплементації регламентів, директив, рішень, рекомендацій та повідомлень ЄС, що містяться в Додатку XXXVIII до Угоди. Проте незважаючи на обов'язок центральних та місцевих органів виконавчої влади щороку до 1 квітня інформувати Міністерство аграрної політики та продовольства про стан виконання плану заходів, затвердженого цим розпорядженням, для подання до 15 квітня Кабінету Міністрів України, узагальненої інформації на офіційних веб-ресурсах про стан виконання Концепції розвитку сільських територій досі немає.

Стратегію розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості України на період до 2026 року було схвалено розпорядженням КМУ від 10 липня 2019 р., метою якої передбачено забезпечення активної присутності України на світовому ринку продовольства, зважаючи на зростаючий зовнішній попит та наявність нереалізованого експортного

потенціалу галузі за умови неодмінного дотримання вимог щодо забезпечення продовольчої безпеки країни [12].

Позитивним є той факт, що одночасно зі Стратегією було затверджено *План заходів з реалізації основних цілей Стратегії*, серед яких: підвищення конкурентоспроможності продукції та розширення товарної номенклатури експорту; диверсифікація ринків збуту, підтримка і розвиток існуючих ринків; просування українського бренду та інформаційно-аналітичне забезпечення експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості.

Але зараз до країн Європейського Союзу мають право експорту 333 українські підприємства, з яких лише 153 підприємства-виробники продукції для споживання людиною. Із зазначеної кількості підприємств-виробників продукції для споживання людиною більшість (72 підприємства) мають право експорту до ЄС меду, 27 – рибних продуктів, 22 – молочних продуктів, 17 – равликів живих охолоджених, 8 – м'яса птиці та м'ясних продуктів, 4 – яєць та яєчних продуктів, по одному – кишковій сировини та колагену [13].

Такі показники свідчать, що доступ до експорту сільськогосподарської продукції має обмежене коло осіб. При цьому аналіз експорту сільськогосподарської продукції наразі підтверджує її сировинний та недиверсифікований характер. Разом з цим Стратегія не містить окремих заходів, спрямованих на виробництво продукції з доданою вартістю.

Співробітництво між Україною та ЄС в аграрній сфері охоплюється широким колом суспільних відносин, перелік яких міститься в ст. 404 Угоди. З метою здійснення такого співробітництва Сторони підтримують поступове зближення та гармонізацію з відповідним правом та регуляторними стандартами ЄС, зокрема з тими, що визначені у Додатку XXXVIII. При цьому регламенти, директиви, рішення, рекомендації та повідомлення ЄС, що містяться в додатках, є частиною юридичних стандартів, які розглядаються Українською стороною при поступовому наблизенні законодавства щодо конкретного сектору чи продукту [3].

Таким чином, Україна взяла на себе зобов'язання з адаптації національного законодавства до законодавства ЄС за такими напрямками: 1) політика якості; 2) органічне фермерство; 3) генетично модифіковані зернові; 4) біорозмаїття; 5) стандарти торгівлі рослинами, насінням рослин, продуктами, отриманими з рослин, фруктами та овочами; 6) стандарти торгівлі живими тваринами та продуктами тваринництва.

Оскільки з-поміж усіх цих напрямів найбільш масштабним є процес адаптації санітарних та фітосанітарних заходів, одним із перших кроків було схвалення Кабінетом Міністрів України (розпорядження від 24 лютого 2016 р.) *Всеохоплюючої стратегії імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони*. Відповідно до цього нормативно-правового акта Україна до кінця 2021 р. повинна адапту-

вати в національне законодавство понад 250 актів ЄС за напрямками – державний контроль у сфері СФЗ, безпечність харчових продуктів та кормів, здоров'я і благополуччя тварин, здоров'я рослин та ін.

З метою забезпечення виконання Угоди про асоціацію постановою КМУ від 25 жовтня 2017 р. було затверджено *План заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони*. Цим документом визначено 1943 завдання, які поширюються на 24 сфери. За виконання завдань відповідальні 106 органів влади України. Кожне з цих завдань відповідає окремій статті Угоди або імплементує визначені норми права (Acquis) Європейського Союзу.

На виконання п. 2 вищезазначеної постанови Кабінету Міністрів України наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 27 червня 2018 р. було затверджено *План заходів з наближення законодавства України до права ЄС в агропромисловому комплексі*, яким передбачено 700 завдань. Документом також передбачено подання щоквартально, до першого числа наступного за звітним періодом місяця інформації про стан виконання Плану заходів. Доцільно зауважити, що загальний стан виконання Угоди про асоціацію у сфері сільського господарства на 2019 р. становить всього лиш 34 % [14].

Дослідження отриманих результатів. Аналіз законодавства, яке визначає державну аграрну політику в умовах євроінтеграції, свідчить про: 1) велику кількість нормативно-правових актів, які мають виключно декларативний характер, оскільки відсутні механізми їх реалізації; 2) відсутність єдиного нормативно-правового акта, який визначав би стратегічні цілі державної аграрної політики як у сфері виробництва сільськогосподарської продукції, так і соціального розвитку села; 3) відсутність системного підходу, прийняття нормативно-правових актів спрямоване виключно на вирішення поточних проблем.

При цьому доцільно наголосити, що під державною аграрною політикою необхідно розуміти комплекс правових, організаційних, економічних заходів, що здійснюються органами державної влади та місцевого самоврядування у аграрній сфері, які спрямовані на підвищення ефективності функціонування аграрного сектору економіки, розв'язання соціальних проблем сільського населення та забезпечення сталого розвитку сільських територій з урахуванням євроінтеграційних процесів.

Основним пріоритетом державної аграрної політики повинна стати концепція сталого розвитку сільських територій, яка передбачає комплексний розвиток економічної, соціальної та екологічної сфер села, які повинні перебувати у взаємодії і взаємозв'язку для того, щоб використання природних ресурсів сільських територій задовольняло потреби нинішнього покоління та здійснювалося без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти власні потреби [15, с. 120].

Висновки. Як бачимо, державній аграрній політиці України в умовах євроінтеграції бракує системності та стратегічних підходів. Наявність великої

кількості нормативно-правових актів у цій сфері здебільшого свідчить про їх декларативний характер. Все це призводить до відсутності реального економічного та соціального ефекту євроінтеграції для виробників сільськогосподарської продукції. Тому необхідним є визначення стратегічних цілей державної аграрної політики в умовах євроінтеграції та шляхів її реалізації в єдиному нормативному акті. У цьому аспекті доцільно рекомендувати профільному міністерству розробити Основи державної аграрної політики, якими передбачити комплекс правових, організаційних та економічних заходів, спрямованих на імплементацію Угоди про асоціацію у сфері сільського господарства та розвитку сільських територій. Структура цього нормативного акта повинна відображати стратегічні пріоритети держави, першочерговими серед яких є: заходи, спрямовані на забезпечення продовольчої безпеки; розвиток агропродовольчих ланцюгів доданої вартості та сталий розвиток сільських територій в умовах євроінтеграції.

Список літератури

1. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України: урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/ekonomichne-zrostantnya/rozvitok-fermerstva-ta-kooperaciyi>.
2. Офіційний інформаційно-аналітичний портал АПК України. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/news/za-9-misyaciv-2019-roku-ukrayinskij-agrarnij-eksport-sklav-158-mlrd>.
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : міжнародний документ від 27.06.2014. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
4. Державна аграрна політика України: проблеми правового забезпечення : монографія / за ред. В. Ю. Уркевича та М. В. Шульги. Київ : Вид. О. М. Ешке, 2014. 268 с.
5. Білінська О. В. Правові засади державної аграрної політики України : дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2013. 187 с.
6. Курман Т. В. Державна аграрна політика як категорія аграрного права. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 6. Том 2. С. 17–20.
7. Григор'єва Х. Співвідношення правових категорій державної підтримки сільського господарства та державної аграрної політики. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 7. С. 64–68.
8. Про схвалення Стратегії розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2013 р. № 806-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1%80>.
9. Про схвалення Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2022 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1437-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1437-2015-%D1%80> (дата звернення: 16.02.2020).
10. Про схвалення Концепції розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 р. № 664-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/664-2017-%D1%80> (дата звернення: 16.02.2020).
11. Про схвалення Концепції розвитку сільських територій : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2015 р. № 995-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995-2015-%D1%80> (дата звернення: 16.02.2020).
12. Про схвалення Стратегії розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості України на період до 2026 року : розпорядження Кабінету Міні-

стрів України від 10 липня 2019 р. № 588-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2019-%D1%80> (дата звернення: 16.02.2020).

13. Держпродспоживслужба: До країн ЄС мають право експорту 333 українські підприємства : офіційний сайт Державної служби України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів. URL: http://www.consumer.gov.ua/News/5619/Derzhprodspozhivsluzhba_Do_krain_ES_mayut_pravo_eksportu_333_ukrainski_pidpriemstva (дата звернення: 15.02.2020).

14. Пульс Угоди: моніторинг реалізації плану заходів з виконання Угоди. URL: <http://reforms.in.ua/>.

15. Кульчий І. М. Державна аграрна політика України у сфері сталого розвитку сільських територій: правовий аспект. *Проблеми законності*. 2017. Вип.136. С. 116–125.

References

1. Yedyniy veb-portal orhaniv vykonavchoi vlady Ukrainy: uriadoviy portal. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/ekonomichne-zrostantnya/rozvitok-fermerstva-ta-kooperaciyi> [in Ukrainian].

2. Ofitsiyniy informatsiino-analitychniy portal APK Ukrainy. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/news/za-9-misyaciv-2019-roku-ukrayinskij-agrarnij-eksport-sklav-158-mlrd> [in Ukrainian].

3. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony: mizhnarodnyi dokument vid 27.06.2014. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/984_011.

4. Urkevych, V.Yu., Shulha, M.V. (Eds.) et al. (2014). *Derzhavna aharna polityka Ukrainy: problemy pravovoho zabezpechennia*. Kyiv: O. M. Eshke [in Ukrainian].

5. Bilinska, O.V. (2013). *Pravovi zasady derzhavnoi aharnoi polityky Ukrainy Candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].

6. Kurman, T.V. (2018). *Derzhavna aharna polityka yak katehoriia aharnoho prava. Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii – Actual problems of native jurisprudence*, 6, issue 2, 17–20 [in Ukrainian].

7. Hryhor'ieva, Kh. (2019). Spivvidnoshennia pravovykh katehoriï derzhavnoi pidtrymky silskoho hospodarstva ta derzhavnoi aharnoi polityky *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo –Entrepreneurship, Economy and Law*, 7, 64–68. [in Ukrainian].

8. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku aharnoho sektoru ekonomiky na period do 2020 roku: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17 zhovtnia 2013 r. № 806-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1%80>.

9. Pro skhvalennia Kontseptsii Derzhavnoi tsilovoi prohramy rozvytku aharnoho sektoru ekonomiky na period do 2022 roku: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 hrudnia 2015 r. № 1437-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1437-2015-%D1%80>.

10. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku fermerskykh hospodarstv ta silskohospodarskoï kooperatsii na 2018-2020 roky: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13 veresnia 2017 r. № 664-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/664-2017-%D1%80>.

11. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku silskykh terytorii: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 23 veresnia 2015 r. № 995-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995-2015-%D1%80>.

12. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku eksportu produktsii silskoho hospodarstva, kharchovoi ta pererobnoi promyslovosti Ukrainy na period do 2026 roku: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10 lypnia 2019 r. № 588-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2019-%D1%80>.

13. Derzhprodspozhyvsluzhba: Do krain YeS maiut pravo eksportu 333 ukrainski pidpriemstva: ofitsiyniy sait Derzhavnoi sluzhby Ukrainy z pytan bezpechnosti kharchovykh produktiv ta zakhystu spozhyvachiv. URL: http://www.consumer.gov.ua/News/5619/Derzhprodspozhivsluzhba_Do_krain_ES_mayut_pravo_eksportu_333_ukrainski_pidpriemstva [in Ukrainian].

14. Puls Uhody: monitorynh realizatsii planu zakhodiv z vykonannia Uhody. URL: <http://reforms.in.ua/> [in Ukrainian].

15. Kulchii, I.M. (2017). Derzhavna ahrarna polityka Ukrainy u sfer staloho rozvytku silskykh terytorii: pravovyi aspekt. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality*, issue 136, 116–125 [in Ukrainian].

Kulchii I. M., PhD in Law, Associate Professor, Teaching Assistant of Department of Land and Agricultural Law, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.
e-mail: innakulchii@gmail.com ; ORCID 0000-0002-2012-4794

Legal challenges of the state agricultural policy of Ukraine in the conditions of European integration

It is revealed that there is no definition of a state agricultural policy that reflects its European integration orientation. It is proved that since the signing of the Association Agreement, the process of European integration for Ukraine has become a priority. It was stated that the state agricultural policy should be based on the introduction of a set of legal, organizational and economic measures aimed at the implementation of the Association Agreement in the field of agriculture and rural development. A detailed analysis of the legislation defining the state agrarian policy in the context of European integration has been carried out. The conclusions were drawn about: a large number of legal acts, which are exclusively declarative, since there are no mechanisms for their implementation; lack of a single legal act that would determine the strategic goals of the state agricultural policy, both in the field of agricultural production and social development of the village; lack of a systematic approach, and the adoption of regulations is aimed solely at solving current problems.

It is stated that the main priority of the state agricultural policy should be the concept of sustainable rural development, which envisages integrated development of economic, social and environmental spheres of the village, which must be in interaction and interconnection in order for the use of natural resources of rural territories to meet the needs of the present generation. and was done without sacrificing the ability of future generations to meet their own needs. It is proposed to develop the Fundamentals of The State Agrarian Policy in the form of a Law that would provide a set of legal, organizational and economic measures aimed at implementing the Association Agreement in the field of agriculture and rural development. It is pointed out that the structure of this normative act should reflect the strategic priorities of the state, among which the priority should be: measures aimed at ensuring food security; development of value-added agri-food chains and sustainable rural development in the context of European integration.

Keywords: state agricultural policy; European integration; agricultural legislation; sustainable development; rural territories.

Рекомендоване цитування: Кульчій І. М. Правові виклики державної аграрної політики України в умовах євроінтеграції. *Проблеми законності*. 2020. Вип 149. С. 126–135. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.149.200728>.

Suggested Citation: Kulchii, I.M. (2020). Pravovi vyklyky derzhavnoi ahrarnoi polityky Ukrainy v umovakh yevrointehratsii [Legal challenges of the state agricultural policy of Ukraine in the conditions of European integration]. *Problemy zakonnosti – Problems of Legality*, issue 149, 126–135. doi: <https://doi.org/10.21564/2414-990x.149.200728> [in Ukrainian].

Надійшла до редакції 13.04.2020 р.